Suam denique cuique naturam esse ad vivendum ducem.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ab hoc autem quaedam non melius quam veteres, quaedam omnino relicta. Duo Reges: constructio interrete. Hoc enim identidem dicitis, non intellegere nos quam dicatis voluptatem. Ac tamen, ne cui loco non videatur esse responsum, pauca etiam nunc dicam ad reliquam orationem tuam. Nondum autem explanatum satis, erat, quid maxime natura vellet. Sed vobis voluptatum perceptarum recordatio vitam beatam facit, et quidem corpore perceptarum. At negat Epicurus-hoc enim vestrum lumen estquemquam, qui honeste non vivat, iucunde posse vivere. De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Quodsi ipsam honestatem undique pertectam atque absolutam. Huic ego, si negaret quicquam interesse ad beate vivendum quali uteretur victu, concederem, laudarem etiam;

Dulce amarum, leve asperum, prope longe, stare movere, quadratum rotundum.

Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Scripta sane et multa et polita, sed nescio quo pacto auctoritatem oratio non habet. Illa tamen simplicia, vestra versuta. Atque omnia quidem scire, cuiuscumque modi sint, cupere curiosorum, duci vero maiorum rerum contemplatione ad cupiditatem scientiae summorum virorum est putandum. Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impedior; Tertium autem omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem vivere.

lubet igitur nos Pythius Apollo noscere nosmet ipsos.

Quo studio Aristophanem putamus aetatem in litteris duxisse? Neminem videbis ita laudatum, ut artifex callidus comparandarum voluptatum diceretur. Voluptatem cum summum bonum diceret, primum in eo ipso parum vidit, deinde hoc quoque alienum; In enumerandis autem corporis commodis si quis praetermissam a nobis voluptatem putabit, in aliud tempus ea quaestio differatur. Ita similis erit ei finis boni, atque antea fuerat, neque idem tamen; Audax negotium, dicerem impudens, nisi hoc institutum postea translatum ad philosophos nostros esset. Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Huic mori optimum esse propter desperationem sapientiae, illi propter spem vivere. Sed quanta sit alias, nunc tantum possitne esse tanta.

Quis enim confidit semper sibi illud stabile et firmum permansurum, quod fragile et caducum sit? Ita nemo beato beatior. Quod non faceret, si in voluptate summum bonum poneret. Inde igitur, inquit, ordiendum est. Quid, quod res alia tota est? Introduci enim virtus nullo modo potest, nisi omnia, quae leget quaeque reiciet, unam referentur ad summam.

Sed quid minus probandum quam esse aliquem beatum nec satis beatum? An eum locum libenter invisit, ubi Demosthenes et Aeschines inter se decertare soliti sunt? Quicquid enim a sapientia proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; Ad quorum et cognitionem et usum iam corroborati natura ipsa praeeunte deducimur. Illud quaero, quid ei, qui in voluptate summum bonum ponat, consentaneum sit dicere. Eiuro, inquit adridens, iniquum, hac quidem de re; Virtutibus igitur rectissime mihi videris et ad consuetudinem nostrae orationis vitia posuisse contraria. Sit hoc ultimum bonorum, quod nunc a me defenditur; Illa sunt similia: hebes acies est cuipiam oculorum, corpore alius senescit; Terram, mihi crede, ea lanx et maria deprimet. Quod cum accidisset ut alter alterum necopinato videremus, surrexit statim.

Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare.

Is enim percontando atque interrogando elicere solebat eorum opiniones, quibuscum disserebat, ut ad ea, quae ii respondissent, si quid videretur, diceret. Illud urgueam, non intellegere eum quid sibi dicendum sit, cum dolorem summum malum esse dixerit. Vives, inquit Aristo, magnifice atque praeclare, quod erit cumque visum ages, numquam angere, numquam cupies, numquam timebis. Quae iam oratio non a philosopho aliquo, sed a censore opprimenda est. Eorum enim omnium multa praetermittentium, dum eligant aliquid, quod sequantur, quasi curta sententia; Nam si propter voluptatem, quae est ista laus, quae possit e macello peti? Perfecto enim et concluso neque virtutibus neque amicitiis usquam locum esse, si ad voluptatem omnia referantur, nihil praeterea est magnopere dicendum. Si mala non sunt, iacet omnis ratio Peripateticorum. Gerendus est mos, modo recte sentiat.

Cur iustitia laudatur? Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Illud dico, ea, quae dicat, praeclare inter se cohaerere. Memini vero, inquam; Non enim, si malum est dolor, carere eo malo satis est ad bene vivendum. An potest cupiditas finiri? Sapiens autem semper beatus est et est aliquando in dolore; Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chryippo. Dic in quovis conventu te omnia facere, ne doleas. Non ego tecum iam ita iocabor, ut isdem his de rebus, cum L.

An tu me de L.

Duarum enim vitarum nobis erunt instituta capienda. Quos quidem dies quem ad modum agatis et in quantam hominum facetorum urbanitatem incurratis, non diconihil opus est litibus-; Nemo enim est, qui aliter dixerit quin omnium naturarum simile esset id, ad quod omnia referrentur, quod est ultimum rerum appetendarum. Atqui pugnantibus et contrariis studiis consiliisque semper utens nihil quieti videre, nihil tranquilli potest. Familiares nostros, credo, Sironem dicis et Philodemum, cum optimos viros, tum homines doctissimos.

Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle post mortem epulis celebrari memoriam sui nominis. Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare. Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Sextilio Rufo, cum is rem ad amicos ita deferret, se esse heredem Q. Nullis enim partitionibus, nullis definitionibus utuntur ipsique dicunt ea se modo probare, quibus natura tacita adsentiatur. Primum in nostrane potestate est, quid meminerimus? Quantam rem agas, ut Circeis qui habitet totum hunc mundum suum municipium esse existimet? Etsi ea quidem, quae adhuc dixisti, quamvis ad aetatem recte isto modo dicerentur. Quod non faceret, si in voluptate summum bonum poneret. Ait enim se, si uratur, Quam hoc suave! dicturum. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Illa videamus, quae a te de amicitia dicta sunt.

Immo sit sane nihil melius, inquam-nondum enim id quaero-, num propterea idem voluptas est, quod, ut ita dicam, indolentia? Quis animo aequo videt eum, quem inpure ac flagitiose putet vivere? Sed nonne merninisti licere mihi ista probare, quae sunt a te dicta? Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Tu autem inter haec tantam multitudinem hominum interiectam non vides nec laetantium nec dolentium?

Cuius similitudine perspecta in formarum specie ac dignitate transitum est ad honestatem dictorum atque

factorum. Critolaus imitari voluit antiquos, et quidem est gravitate proximus, et redundat oratio, ac tamen is quidem in patriis institutis manet. Nunc ita separantur, ut disiuncta sint, quo nihil potest esse perversius. Quamquam ab iis philosophiam et omnes ingenuas disciplinas habemus;

Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare.

Magno hic ingenio, sed res se tamen sic habet, ut nimis imperiosi philosophi sit vetare meminisse. Quando enim Socrates, qui parens philosophiae iure dici potest, quicquam tale fecit? Nec enim, dum metuit, iustus est, et certe, si metuere destiterit, non erit; Qui non moveatur et offensione turpitudinis et comprobatione honestatis? Nondum autem explanatum satis, erat, quid maxime natura vellet. Si autem id non concedatur, non continuo vita beata tollitur. Ut aliquid scire se gaudeant? Se dicere inter honestum et turpe nimium quantum, nescio quid inmensum, inter ceteras res nihil omnino interesse. Etsi ea quidem, quae adhuc dixisti, quamvis ad aetatem recte isto modo dicerentur. Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur. Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est.

Verum tamen cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res verba rapiunt; Quod autem ratione actum est, id officium appellamus. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Quid est, quod ab ea absolvi et perfici debeat? Mihi autem nihil tam perspicuum videtur, quam has sententias theatre eorum philosophorum re inter se magis quam verbis dissidere; Non est igitur summum malum dolor. Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas, cornibus uti videmus boves, nepas aculeis. Ergo infelix una molestia, fellx rursus, cum is ipse anulus in praecordiis piscis inventus est? Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Illo enim addito iuste fit recte factum, per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Conferam tecum, quam cuique verso rem subicias; Ergo in gubernando nihil, in officio plurimum interest, quo in genere peccetur. Itaque hoc frequenter dici solet a vobis, non intellegere nos, quam dicat Epicurus voluptatem.

Qui cum praetor quaestionem inter sicarios exercuisset, ita aperte cepit pecunias ob rem iudicandam, ut anno proximo P. Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget. Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur. Et si in ipsa gubernatione neglegentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Quis est, qui non oderit libidinosam, protervam adolescentiam?

An me, inquis, tam amentem putas, ut apud imperitos isto modo loquar? Hoc dictum in una re latissime patet, ut in omnibus factis re, non teste moveamur. Cur igitur easdem res, inquam, Peripateticis dicentibus verbum nullum est, quod non intellegatur? Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Praeclare Laelius, et recte sofñw, illudque vere: O Publi, o gurges, Galloni! es homo miser, inquit. Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas? Sed ad haec, nisi molestum est, habeo quae velim. Illud quaero, quid ei, qui in voluptate summum bonum ponat, consentaneum sit dicere. Sin eam, quam Hieronymus, ne fecisset idem, ut voluptatem illam Aristippi in prima commendatione poneret.

Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur.

Tubulo putas dicere? Et summatim quidem haec erant de corpore animoque dicenda, quibus quasi informatum est quid hominis natura postulet. Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium

nominatum puto, vel etiam a vitio dictum vituperari.

Quae in controversiam veniunt, de iis, si placet, disseramus. Heri, inquam, ludis commissis ex urbe profectus veni ad vesperum. Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Et homini, qui ceteris animantibus plurimum praestat, praecipue a natura P826 nihil datum esse dicemus? Serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas, cornibus uti videmus boves, nepas aculeis. Ut non sine causa ex iis memoriae ducta sit disciplina. Atque ita re simpliciter primo collocata reliqua subtilius persequentes corporis bona facilem quandam rationem habere censebant; Itaque in rebus minime obscuris non multus est apud eos disserendi labor. Audi, ne longe abeam, moriens quid dicat Epicurus, ut intellegas facta eius cum dictis discrepare: Epicurus Hermarcho salutem.

Virtutis, magnitudinis animi, patientiae, fortitudinis fomentis dolor mitigari solet. Quantam rem agas, ut Circeis qui habitet totum hunc mundum suum municipium esse existimet? Inquit, respondet: Quia, nisi quod honestum est, nullum est aliud bonum! Non quaero iam verumne sit; Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Nisi autem rerum natura perspecta erit, nullo modo poterimus sensuum iudicia defendere. Ut vero conservetur omnis homini erga hominem societas, coniunctio, caritas, et emolumenta et detrimenta, quae felmata et blammata appellant, communia esse voluerunt; Sed quid minus probandum quam esse aliquem beatum nec satis beatum? Illud urgueam, non intellegere eum quid sibi dicendum sit, cum dolorem summum malum esse dixerit. Summus dolor plures dies manere non potest? Ex quo intellegitur nec intemperantiam propter se esse fugiendam temperantiamque expetendam, non quia voluptates fugiat, sed quia maiores consequatur.

Sic enim maiores nostri labores non fugiendos tristissimo tamen verbo aerumnas etiam in deo nominaverunt. Traditur, inquit, ab Epicuro ratio neglegendi doloris. Hoc autem tempore, etsi multa in omni parte Athenarum sunt in ipsis locis indicia summorum virorum, tamen ego illa moveor exhedra. Atque ut ceteri dicere existimantur melius quam facere, sic hi mihi videntur facere melius quam dicere. -, sed ut hoc iudicaremus, non esse in iis partem maximam positam beate aut secus vivendi. Si est nihil nisi corpus, summa erunt illa: valitudo, vacuitas doloris, pulchritudo, cetera. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Habent enim et bene longam et satis litigiosam disputationem. Duo enim genera quae erant, fecit tria. Fortemne possumus dicere eundem illum USD302 Torquatum?

Idque testamento cavebit is, qui nobis quasi oraculum ediderit nihil post mortem ad nos pertinere? Scientiam pollicentur, quam non erat mirum sapientiae cupido patria esse cariorem. Ita cum ea volunt retinere, quae superiori sententiae conveniunt, in Aristonem incidunt; Quid interest, nisi quod ego res notas notis verbis appello, illi nomina nova quaerunt, quibus idem dicant? Certe non potest. Quae est igitur causa istarum angustiarum? Equidem, sed audistine modo de Carneade? Pauca mutat vel plura sane; Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget.